

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

YTTRANDE
UD2024/09099

Till Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till ud.rs@gov.se

Remissyttrande över förslag till ny lag om internationella sanktioner - genomförande av EU:s sanktionsdirektiv

Säkerhets- och Försvarsföretagen (fortsättningsvis SOFF) ställer sig i stort sett positiv till det framtagna förslaget till ny lag om internationella sanktioner (fortsättningsvis Sanktionslagen).

SOFF vill peka ut några punkter där SOFF:s medlemsföretag upplever att det inte fullt ut går att utläsa ur den föreslagna lagen hur företag som exporterar krigsmateriel eller produkter med dubbla användningsområden (PDA) kan komma att påverkas.

Vidare vill SOFF understryka vikten av att Sverige har en sanktionslag som innebär att tillämpningen av sanktioner kan anpassas utifrån ett föränderligt försvars- och säkerhetsläge samt att Sverige i egenskap av Nato-land har en sanktionslag som tillgodoser Nato-ländernas gemensamma försvars- och säkerhetsintressen.

Förslag enligt nedan kommer att presenteras:

1. SOFF anser att det ansvar och de påföljder som kan påföras juridiska personer som kan komma att omfattas av regelverk som angränsar till Sanktionslagen bör tydliggöras.
2. SOFF föreslår att det bör tydliggöras om - och i så fall hur - företag kan bli ansvariga för handling eller underlåtenhet som innebär sanktionsöverträdelser i underleverantörskedjan.
3. SOFF anser att det bör övervägas att addera Inspektionen för strategiska produkter (ISP) till listan över behöriga myndigheter avseende rapportering av överträdelser på området för internationella sanktioner.

1. Ansvar och påföljder för juridiska personer som kan komma att omfattas av regelverk som angränsar till Sanktionslagen

Utredningen har kommit till slutsatsen att de svenska bestämmelserna om företagsbot uppfyller de krav på ansvar för juridiska personer avseende effektivitet, proportionalitet och avskräckning som följer av direktivets artikel 6 och att några av de ytterligare åtgärder som anges i direktivet artikel 7(1) a) – h) inte behövs. Vidare konstaterar utredningen (s 183) att i den mån en överträdelse enligt Sanktionslagen också utgör brott enligt annan lagstiftning, t.ex. enligt brottsbalken, smuglingslagen eller lagen 2000:1064, om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, torde det i många fall förhålla sig så att det ska dömas i brottskonkurrens, dvs. både för brottet enligt den nya Sanktionslagen och enligt den andra lagstiftningen

SOFF anser att det kan finnas vissa brister i denna analys, särskilt när det avser företag som importerar och exporterar krigsmateriel eller PDA. Lag (1992:1300) om krigsmateriel (KML) är subsidiär i förhållande till BrB, men det är oklart hur KML förhåller sig till den nu föreslagna sanktionslagen. Det får anses föreligga en viss sannolikhet för att företag vid eventuella överträdelser av Sanktionslagen även kan ha begått en överträdelse av KML. Utredningsuttalandet avseende utdömande av straff i brottskonkurrens talar för att en handling/underlåtenhet hos ett företag som innebär en överträdelse av KML även kan komma att träffas av Sanktionslagen och då bör det tydliggöras hur ansvar och påföljder enligt KML och Sanktionslagen ska förhålla sig till varandra.

I KML föreligger en möjlighet för ISP att utöver straffansvar för individer även påföra företagen en sanktionsavgift i enlighet med §§ 31 – 37 KML upp till belopp om 100 000 000 kr. Att lagstiftaren i KML valde att införa sanktioner motiverades enligt följande: *”Att det finns sanktioner att tillgå är också en förutsättning för att Sverige ska uppfylla sina internationella förpliktelser och åtaganden på området. Exempelvis framgår av artikel 14 i FN:s vapenhandelsfördrag att varje statspart ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa efterlevnaden av de nationella lagar och andra författningar som genomför bestämmelserna i fördraget. På det EU-rättsliga området föreskrivs i artikel 16 i ICT-direktivet och artikel 24 i EU:s PDA-förordning att sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.”*

Genom att nu välja att juridiska personer ska kunna påföras företagsbot för sanktionsöverträdelser innebär det att de företag som hamnar under både KML och Sanktionslagen kan ha svårt att bedöma vilket det totala utfallet kan bli vid händelse av att en handling/underlåtenhet från företaget innebär en överträdelse av båda regelverken. Till detta kommer att företagsbot i sig är en påföljd som för företag ofta kan vara svår att i förväg beräkna. Praxis från svenska domstolar är begränsad när det gäller företagsbot och ett exempel på den osäkerheten som företagsbot kommer att innebära för svenska företag när det gäller sanktionsöverträdelser är det maxbelopp som kan bli aktuella. Direktivet pekar på att belopp upp till 40 000 000 Euro/455 miljoner kronor eller 5 % av den globala omsättningen kan komma att dömas ut. Detta kan jämföras med att den i Sverige hittills högsta utdömda företagsboten ligger på ca 6 miljoner kronor. Denna diskrepans kommer att innebära att det för svenska företag blir svårbedömbart vad en sanktions överträdelse kan få för ekonomiska konsekvenser.

För de företag som hamnar under både KML och Sanktionslagen bör de även tydliggöras om en överträdelse av Sanktionslagen kan komma att påverka meddelade beslut och tillstånd från ISP.

Utredningen pekar på att *"Några åtgärder av det slag som nämns i dessa punkter (artikel 7(1) a)–h) finns inte reglerade i svensk rätt, men eftersom direktivet är fakultativt i denna del krävs inga lagstiftningsåtgärder."* Om det kan bli aktuellt att ISP skulle kunna återkalla tillstånd vid överträdelse av Sanktionslagen, vilket i sig inte bör vara osannolikt, så bör detta påverka den eventuella påföljd som kan utdömas enligt Sanktionslagen/BrB.

2. Det bör redovisas för hur ett straffrättsligt ansvar kan påföras i samband med att upphandling och inköp sker som omfattar flera led

Utifrån den befintliga sanktionslagen finns ingen rättspraxis som tydliggör t.ex. vilka förutsättningarna är för att någon vid en upphandlande organisation ska kunna drabbas av straffansvar om myndigheten till exempel fullgör ett offentligt kontrakt som omfattas av sanktioner eller hur företag kan bli ansvariga för handling eller underlåtenhet i underleverantörsled. Detta kan inte heller anses vara tydligt beskrivet i utredningen till Sanktionslagen, i vart fall inte den senare situationen.

Ett exempel på ett sanktionsregelverk inom EU som även träffar underleverantörsledet finns i Artikel 5k i rådets förordning (EU) 2022/57 av den 8 april 2022 om ändring av förordning (EU) nr 833/2014 om restriktiva åtgärder mot bakgrund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina. Där framgår att om en underleverantör står för mer än 10 % av kontraktets värde så måste vissa relationer till Ryssland vara uteslutna för att det företag som vunnit en offentlig upphandling ska kunna nyttja denne underleverantör vid försäljning till statliga kunder. Det kan inte anses framgå varken av sanktionsregelverket eller av sanktionslagen vad eventuella påföljder skulle kunna bli för myndighetens leverantör för det fall att en underleverantör till denne inte efterföljt kravet.

För svenska företag måste det vara tydligt i lagstiftningen vilket ansvar som de eventuellt kan påföras för sanktionsöverträdelser som sker i underleverantörskedjan då detta påverkar hur krav ställs gentemot underleverantörer och valet av underleverantörer. Det kan även behöva tydliggöras om en underleverantör kan bli ansvarig för vad som sker i dennes kundled.

3. Behovet av att komplettera föreskrifter i visseblåsarförordningen om behöriga myndigheter avseende rapportering av överträdelser på området för internationella sanktioner (artikel 14)

Utredningen konstaterar att det finns ett behov av att regeringen meddelar kompletterande föreskrifter om behöriga myndigheter avseende rapportering av överträdelser på området för internationella sanktioner (s 120 f) och föreslår att det ska meddelas kompletterande föreskrifter i visseblåsarförordningen och i dess bilaga i fråga om behöriga myndigheter och deras ansvarsområden.

Utredningen anger att de myndigheter som har ett särskilt ansvar för internationella sanktioner bör pekas ut som ansvariga myndigheter vad gäller sådana missförhållanden som kan utgöra brott enligt lagstiftningen om internationella sanktioner och listar följande myndigheter: Finansinspektionen, Försäkringskassan, Kommerskollegium, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen, Rättshjälpsmyndigheten, Strålsäkerhetsmyndigheten och Tullverket.

SOFF
Säkerhets- och
försvarsföretagen

SOFF anser att det bör övervägas att addera ISP till denna lista då ISP redan idag utgör en extern rapporteringskanal för visseblåsarärenden och då ISP har en utpekad roll när det gäller implementeringen av sanktioner i Sverige.

4. Avslutande synpunkter

Den utveckling som pågått under de senaste åren visar på vikten av att regelverk och föreskrifter avseende sanktioner är effektiva, enhetliga för länder med gemensamma försvars- och säkerhetspolitiskt intressen samt tydliga i sin tänkta tillämpning utifrån ett företagsperspektiv avseende bl.a. vilka påföljder och sanktioner som kan bli aktuella vid överträdelser och för vem.

Yttrandet har beretts av SOFF:s medlemsgrupp för legala frågor.

Stockholm den 7 oktober 2024.

För föreningen,

Robert Limmergård
Generalsekreterare